

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. Cl.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

A libri ad philosophiam pertinentes, pænè totidem sunt, quot Fabiani. Cedam. sed non statim pusillum est, si quid maximo minus est. Dic Asinium Pollionem. Cedam. & respondeamus: In re tantâ eminere est, & post duos esse. Nomina adhuc Liuium. Scripsit enim & dialogos, ¹⁷ quos non magis philosophiæ annumerare possis, quàm historiæ: & ex professo philosophiam continentes libros. Huic quoque dabo locum: vide tamen, quàm multos antecedit, qui à tribus vincitur, & tribus eloquentissimis. Sed non præstat omnia. non est fortis oratio eius, quamuis elata sit: non est violenta, nec torrens, quamuis effusa sit: ¹⁸ non est perspicua, sed pura. Desideres, inquires, contra vitia aliquid asperè dici, contra pericula animosè, contra fortunam superbè, contra ambitionem contumeliosè. Volo luxuriam obiurgari, libidinem traduci, impotentiam frangi: sit aliquid oratoriè acre, tragicè grande, comicè exile. Vis illum assidere pusillæ rei, verbis? Ille rerum se magnitudini addixit: eloquentiam, velut umbram, non hoc agens, trahit. Non erunt sine dubio singula circumspecta, nec in se collecta, nec omne verbum excitabit ac

B punget: fateor: ¹⁹ exhibunt multa, nec ferient, & interdum otiosa præterlabetur oratio: sed multum erit ²⁰ in omnibus locis, & ingens sine rædio spatium. Denique illud præstabit, vt liqueat tibi, illum sensisse, quæ scripsit. Intelliges actum hoc, vt tu scires quid illi placeret; non vt ille placeret tibi. Ad profectum omnia tendunt, & ad bonam mentem: non queritur plausus. Talia esse scripta eius non dubito, etiam si magis reminiscor quàm teneo: hæretque mihi color eorum, non ex recenti conuersatione familiariter, sed summam, vt solet ex vetere notitiâ. Cùm audirem certè illum, talia mihi videbantur: non solida, sed plena, quæ adolescentem indolis bonæ attollerent, & ad imitationem sui vocarent, sine desperatione vincendi. quæ mihi adhortatio videtur efficacissima. Deteret enim, qui imitandi cupiditatem modò fecit, spem abstulit. Ceterum verbis abundabat, sine commendatione partium singularum, in vniuersum magnificus.

C

EPIST. C I.

DE subitâ morte cuiusdam noti: & ex occasione, nihil fidendum aut spondendum nobis. Omnia incerta, ideoque vita bona non differenda. longa autem non optanda: & exagitat Mecanatis turpissimum votum.

OMNIS dies, omnis hora, quàm nihil simus ostendit, & aliquo argumento recentiam admonet fragilitatis oblitus, cùm æterna meditates respicere cogit ad mortem. Quid sibi istud principium velit, quæris? Senecionem Cornelium, equitem Romanum splendidum & officiosum, noueras: ex tenui principio se ipse promouerat, & iam illi decliuus erat cursus ad cetera. Facilius enim crescit dignitas, quàm incipit. ¹ Pecunia quoque circa paupertatem plurimam moram habet, dum ex illâ ereptat. Hic etiam Senecio diuitiis imminebat, ad quas illum duæ res ducebant efficacissimæ, & quærendi, & custodiendi scientia: quarum vel altera locupletem facere potuisset. Hic homo summæ frugalitatis, non minus patrimonij quàm corporis diligens, cùm me ex consuetudine manè vidisset, cùm per totum diem amico grauiter affecto, & sine spe iacenti, vsque in noctem assedisset, cùm hilaris cænasset, genere valetudinis præcipiti abreptus, anginâ,

vix

17. QUOS NON MAGIS PHILOSOPHIÆ.] *Est enim philosophiam tractans & promittunt; non tamen a veteri studio Liuius abiit, & Historias atque exempla crebra miscet.*

18. NON EST PERSPICUA.] *Nam & pater Seneca obscuritatem eum ab Arellio Fusco tenuisse indicat.*

19. EXIBUNT MVLTÀ.] *A gladiatoribus, quorum manus Exire dicuntur, cùm parant ferire.*

20. IN OMNIBVS LOCIS.] *Pinciano assentior legenti, lucis. Atqui de obscuritate diximus. Ita: sed splendorem hic rerum accipimus, & dignitatem.*

EPIST. C I. I. PECVNIA QVQVE CIRCA.] *Idem de Lampide quodam Plutarchus, An se mi sit gerenda respublica: qui interrogatus, Quomodo tantas opes sibi parasset? respondit, Paruas quidem magno, magnas paruo labore. Muretus suggestit.*

vix compressum arctatis faucibus spiritum traxit in lucem. Intra paucissimas ergo horas, postquam omnibus erat sani ac valentis officiis functus, decessit. Ille qui & mari & terrâ pecuniam agitabat, qui ² ad publica quoque, nullum relinquens inexpertum genus quaestus, accesserat; in ipso actu bene cedentium rerum, in ipso procurentis pecuniae impetu, raptus est.

Inferre nunc Melibae pyros, pone ordine vites.

Quàm stultum est ætatem disponere? ne crastino quidem dominamur. O quanta dementia est, spes longas inchoantium! Emam, ædificabo, credam, exigam, honores geram, tum demum lassam & plenam senectutem in otium referam. Omnia, mihi crede, etiam felicibus dubia sunt. Nihil sibi quisquam de futuro debet promittere: id quoque quod tenetur, per manus exit, & ipsam ³ quam premimus horam, casus incidit. Voluitur tempus, ratâ quidem lege, sed per obscurum: quid autem ad me, an naturæ certum sit, quod mihi incertum est? Navigationes longas, & pererratis littoribus alienis, feros in patriam reditus proponimus, militiam, & castrensiū laborum ⁴ tarda manupretia; B procuraciones, officiorumque per officia processus: cum interim ad latus mors est. quæ quoniam numquam cogitatur, nisi aliena; nobis subinde ingeruntur mortalitatis exempla, non diutiùs, quàm dum miramur, hæsurâ. Quid autem est stultius, quàm mirari id vilo die factum, quod omni potest fieri? Stat quidem terminus nobis, ubi illum inexorabilis fatorum necessitas fixit: sed nemo scit nostrum, quàm propè versetur. Sic itaque formemus animum, tamquam ad extrema ventum sit: nihil differamus, quotidie ⁵ cum vitâ paria faciamus. Maximum vitæ vitium est, quod imperfecta semper est, ⁶ quod etiam aliquid ex illâ differtur: qui quotidie vitæ summâ manum imposuit, non indiget tempore. Ex hac autem indigentia timor nascitur, & cupiditas futuri excedens animum. ⁷ Nihil est miserius dubitatione venientium, quorsum eadant. Quantum sit illud quod restat, aut quale, ⁸ collecta mens inexplicabili formidine agitur. Quomodo effugiemus hanc volutationem? vno, si vita nostra non prominebit, si in se colligetur. Ille enim ex futuro suspenditur, cui irritum est præsens. Vbi verò quidquid C mihi debui, redditum est, ubi stabilita mens scit, nihil interesse inter diem & sæculum: quidquid deinceps dierum rerumque venturum est, ex alto prospicit, & cum multo risu seriem temporum cogitat. Quid enim varietas mobilitasque casuum perturbabit, si certus sit aduersus incerta? Ideo, mi Lucili, propera viuere: & singulos dies, singulas vitas puta. Qui hoc modo se aptabit, cui vita sua quotidie fuit tota, securus est. In spe viventibus, proximum quodque tempus elabitur: subitque auiditas, & miserrimum atque miserrima omnia efficiens, metus mortis. Inde illud ⁹ Mecænatis turpissimum votum: quo & debilitatem non recusat, & deformitatem, & nouissimè acutam crucem, dummodo inter hæc mala spiritus prorogetur.

Debilem facito manu,

Debilem pede, coxâ:

2. AD PUBLICA QUOQUE.] *Ad veltigalium redempturas, odiosas.*

3. QUAM PREMIMVS HORAM.] *Clarum est. & nec hora hæc certa, & casus potest abrumpere. At Mureto visum, oram legere, & funem nauticum interpretari. Libri sunt à nobis.*

4. TARDA MANUPRETIA.] *Nam promotiones castrenses gradatim fiebant: nec magna, nisi in extremis, premia.*

Vt locupletem aquilam tibi sexagesimus annus adferat.

5. CVM VITA PARIA FACIAMVS.] *Tamquam nihil sit reliqui. non illa nobis, non nos illi obligemur. Abi, abeo.*

6. QVOD ETIAM ALIQVOD.] *Veteres, quod*

in aliquid, ex quo Pincianus, quod in aliud ex alio. D At meus liber, in margine: quod meum aliquid: optimè. Fruar totâ, manum iniciam, nihil incerto tempore referuem.

7. NIHIL EST MISERIVS.] *Meus vocem præmittit, cum nihil: legam, quoniam nihil.*

8. COLLECTA MENS.] *Affentior Pinciano: Non collecta. Nisi magis placet leniter rescriptum, distinctumque. Quantum sit illud, & quale, collectu, mens inexplorata, quid illud & quale, mens turbatur.*

9. MECÆNATIS TURPISSIMVM VOTVM.] *Imò & Homericum illud simile, in Odyssæa:*

*Βυλοῖμην ἢ ἐπαρμεσς εἰὼν ἐπιτύμην ἄλλω
Ἄσπερ παρ' ἀλλήρω, ὃ μὴ βίωτος ποδὺς εἴη,
Ἢ πᾶσιν νεκρῶσι καταφθιμύοισιν ἀνάσσειν:*

Malim

A

Tuber adstrue gibberum,
 Lubricos quate dentes.
 Vita dum superest, bene est.
 Hanc mihi, vel acuta
 10 Si sedeam cruce, sustine.

Quod miserrimum erat, si incidisset, optatur: & tamquam vita petitur, 11 supplicij mora. Contemptissimum putarem, si vivere vellet vsque ad cruce[m]. Tu verò, inquit, me debiles licet, dum spiritus in corpore fracto & inutili maneat: depraves licet, dum monstroso 12 & distorto temporis aliquid accedat: suffigas licet, & acutam fessuro cruce[m] subdas: est tanti, vulnus suum premere, & patibulo pendere destitutum, dum differat id quod est in malis optimum, supplicij finem. Est tanti, 13 habere animam, vt agam. Quid huic optes, 14 nisi deos faciles? quid sibi vult ista carminis effeminati turpitudine? quid timoris dementissimi pactio? quid tam fœda vitæ mendicatio? Huic putas vinquam recitasse Virgilium,

B *Vsq[ue] adeone mori miserum est?*
 Optat vltima malorum: & quæ pati grauissimum est, extendi ac sustineri cupit. quâ mercede? scilicet vitæ longioris. Quid autem huius vivere est? diu mori. Inuenitur aliquis, qui malit inter supplicia tabescere, & perire membratim, & toties per stillicidia amittere animam, quàm semel exhalare? Inuenitur qui velit adactus ad illud 15 infelix lignum, iam debilis, iam prauus, & in fœdum scapularum ac pectoris tuber elisus, cui multæ moriendi causæ etiam citra cruce[m] fuerant, trahere animam tot tormenta tracturam? Nega nunc magni beneficium esse naturæ, quod necesse est mori. Multi peiora pacisci adhuc parati sunt: etiam amicum prodere, vt diutius viuant: & liberos ad stuprum manu suâ tradere, vt contingat lucem videre, tot consciam scelerum. Excutiendâ vitæ cupido est: discendumque nihil interesse quando patiaris, quod quandoque patiendum est: quàm benè viuas referre, non quamdiu: sæpe autem in hoc esse
 C benè, ne diu.

Malim equidem vel in agris vitam ducere
 feruus
 Pauperem apud dominum, cui res non ampliter
 adsit,
 Quàm cunctis dominari, apud Orcum, morte
 potitis.

Quid Euripides? apud eum Iphigenia:

Τὸ φῶς τὸ δ' ἀνθρώποισιν ἠδ' ἴσον βλέπειν.
 Τὰ νύφθι δ' ἐδέξ, μαίνεται δ' ὅς ἐν χερσὶ
 Θανῆν. κακῶς ἔην κρείσσον, ἢ θανῆν καλῶς:
 Lucem videre hominibus est suauissimum,
 Inferna minimè. desipit, qui vult mori.
 Meliusque vivere malè, quàm mori benè.

Sed magis etiam aſidet Epicuri dogma: τὸν σοφὸν καὶ
 ἀπρωθήντα τὰς θύρας, μεδέειν τὸ βίον: Sapien-
 tem etiam oculis caelum, mansurum in vitâ: quæ
 ipsa eius verba sunt in Laërtio, & ab iis Mecenas
 videatur hausisse.

D 10. SI SEDEAM CRUCE.] Ita omnes meliores
 libri, & esse veram lectionem firmaui in libello De
 Cruce. Sedent autem in acuta cruce, qui stipite

acuto transfixi ab imo sunt, per os emergente. Versus
 porrò causâ, sedeam, dissyllabum exaudiendum: atq[ue]
 ita libris quibusdam, sedam, scriptum.

11. SUPPLICII MORA.] Nam erat in extremis
 Mecanatis, sustine. id est, serua mihi vitam & ex-
 tende, etiam in cruce, vltimisq[ue] malis.

12. ET DISTORTO.] Variant libri, ac quidam,
 & sancto; alij, & deserto, atque in margine, dis-
 cepto; meus & nonnulli, & seruo. Facerem de-
 secto, aut secto. nam ita in versibus erat, mem-
 bris mutilari.

13. HABERE ANIMAM, VT AGAM.] Non
 alio sine viuere, quàm vt moriens viuam. Habeam
 animam, vt semper emittam.

14. NISI DEOS FACILES?] Accipio, meruit
 exaudiri; & habere Deos in vota faciles. Quid, in-
 quit, aliud tam fœde timido optemus?

15. INFELIX LIGNVM.] Ita Crucem vocabant:
 ego in libellis eius rei.